

Toplulukların Deliliği

:date: 2016-02-13 23:51:05 +0200

.. :author: Emin Reşah .. :date: Wed Jul 8 12:41:32 EEST 2015 .. :dp: 13141

Delilik insanlarda az rastlanır ama topluluklarda neredeyse sıradandır demiş Nietzsche. Topluluklar neden delirir?

Çünkü insanlar akıllarını kullanmaya, eğer alternatiflerini tüketmişlerse cesaret eder. Bir insanın *menfaati* deliliğindeyse, bulunduğu topluluğa ait olmaksızın, onu sorgulamak yerini uymayı tercih eder.

Bu da aslında rasyonel bir duruştur. Çünkü sürüden ayrılmak *rasyonel* bir tercih değildir. Bir takım soyut, soğuk ve farazi ilkeler, sözler için sıcak topluluk desteğinden, kucağından ayrılmak insanların lehine değildir. Bunu bildikleri için bulundukları topluluğun değerlerini fazla sorgulamazlar. Mensubiyetleri *elbette* en iyisidir veya en iyisi olmasa bile en iyiye en yakındır.

Bunun sebebi de herhalde insanların bir araya gelmesine sebep olanın, akıldan ziyade duygu tatmini olması. Korkulara oynamayı becerirsen, anlatacak hikayelerin varsa, kendini güzel pazarlarsan, *liderlik* vasfın geliyor. Durup kritik etmek, *kelbiyet* (cynicism) işe yaramıyor.

İnsanlar fazla akıllı liderlere şüpheyile bakıyorlar. Güzel hikayelere inanmasını ve anlatmasını tercih ediyorlar. Fazla akıl, etrafımızda çok sayıda örneğini gördüğümüz gibi, insanın kendi aklına topluluğun bekasından daha fazla önem vermesine sebep olur ve bu da topluluğun sonunu getirebilir. Tepedeki adamın binayı yıkması çok kolaydır. Onun için de sadece binayı yıkmayacağından emin olabileceğiniz insanları yukarıya taşırsınız.

Rasyonellik hikayeyi fazla kaldırmaz. Hikayelerin boş olduğunu söylersen, insanlar seni dinler belki, belki nadiren takdir eder ancak sevmez. İnsanların sevmesini istiyorsan güzel hikayeler anlatmalısın.

Bunun iinci vechesi de liderin topluluğu çekip çevirirken, o kadar da hür olmayışıdır. Topluluk herkesin inandığı yalanla, kimsenin inanmadığı gerçek arasında kalırsa, yalanı tercih eder. Bunu bilen lider, onu mümkün mertebe ince gerçeklere değil, anlatması ve inanması kolay gerçeklere yönlendirir. Ancak bazen, liderin gerçek sandığı da yanlış çıkar ve topluluk ve lider birbirinin yanlışını besleyen kısır bir döngüye girer. Al sana delilik.